

SẮC TU BÁCH TRƯỢNG THANH QUY

QUYỂN 3

THỈNH TRỤ TRÌ MỚI

* **Phát chuyên sứ:** Chùa viện ở mười phương, Trụ trì trống vắng, thì tấu trình lên sở ty, xét người bạn xuống, khổ ty hội Lương tự cần cữu dùng trà, bàn nghị phát chuyên sứ tu thư (Đầu thủ tri sự cần cữu trước mông đường, giúp tăng chúng) chế số (giang hồ các chùa sơn môn), bưng trà nước nóng (chuyên sứ ghi danh) thỉnh thư ký làm, nếu khuyết thư ký thì chọn người giỏi văn chữ tốt, phân làm, dùng lụa trắng viết bằng, chỗ thỉnh chuyên sứ hoặc thượng thủ tri sự, hoặc cần cữu, hoặc Thủ tọa Tây đường, hoặc sung thứ Đầu thủ vào đó, nếu chẳng phải Tri sự sung chuyên sứ cũng phải tri sự trở xuống một người đồng bỏ trông coi của cải nghị sự, đầy đủ phải biết một sách, gồm ghi chép Bản tự nên có ruộng đất sản vật cơ nghiệp, và đón rước nghi tụng, tất cả đều đầy đủ. Sơn môn quản đãi chuyên sứ một hành nhân tụng, đến ngày khởi trình, đến các liêu già biệt nhau, đánh chuông ở tăng đường nhóm chúng ở cửa tiền đưa, dưới ba cửa đóng treo trướng hướng vào bên trong thiết bày vị trí, giảng trà nước nóng lễ, thỉnh Lương tự cần cữu quang bạn. Như Thượng thủ Tri sự đi thì Hạ thủ Tri sự hành lễ. Như Đầu thủ cần cữu đi thì Thượng thủ Tri sự hành lễ, tiếp ngời đốt hương, tiếp hương trở về vị trí, cùng bạn uống trà, lại đứng dậy đốt hương, tiếp hương trở về vị trí, cùng bạn uống nước nóng, xong gom chén tách. Chuyên sứ đứng dậy tạ và lên kiệu.

* **Đương Đại Trụ trì thọ thỉnh:** chuyên sứ đến chùa kia, trước gặp tri khách, đồng đến khổ ty tiếp đưa an ở, kể nữa ra mắt Đầu thủ và các liêu, đến Thị ty trình rõ lai lịch, Thị giả thông báo Trụ trì, đợi được chăng? Nếu chấp thuận, sau đó khiến thiết bày ghế, khăn gói, an đặt số điệp, báo cho Lương tự đến, vào thỉnh Trụ trì ra, Chuyên sứ chào hỏi (mời ngời). Trụ trì đứng giữa, Chuyên sứ cắm hương, lạy ba cái tiến tới trước thưa: “Mỗ được sơn môn sai khiến vin đến tôn nghiêm, được

kính thờ Từ nhan. Hạ tình chẳng ngăn nổi cảm kích”. Lại ba lạy từ tạ rằng: Ngay hôm nay khiến lúc cùng kính cùng mong, Tân mạng Đường đầu Đại Hòa-thượng, tôn hầu đi đứng muôn phước. Lại ba lạy thâu tọa cụ, trụ trì đều đáp một lạy, tạ từ rằng: Lẽ ra thỉnh mạng có gió châm phong, hãy cẩn thận xa xưa đến nay không thắng nhiều học Chuyên sứ trình số điệp thưa hỏi, Trụ trì tiếp đặt trên bàn, mở thư số xem qua, Thị giả mời ngồi (Chuyên sứ đối diện Trụ trì mà ngồi, Tây đường dời xuống một vị để nhường khách xa), uống trà xong, đồng Lương tự tiến đưa khách vị, hành giả Đường ty đánh chuông ở Tăng đường, đại chúng đến phương trượng làm giá, khố ty chuẩn bị hương. Thủ tọa Tri sự đều cắm hương bày đầu, ban từ rằng: “Pháp môn lắm may, mong xét vinh chuyển đổi mừng động tông lâm. Hạ tình chẳng thắng chỉ của mừng vui”. Lại trả thưa: “Ngay hôm nay khiến kính cẩn lúc cùng chỉ, Tân mạng xứ mỗ Đại Hòa-thượng đường đầu tôn hầu đi ở muôn phước”. Xúc lễ lạy ba lạy, Trụ trì đáp một lạy, ban từ rằng: “Tự lương sơ lắm, chột ứng chọn đây, qua cẩn xứng giá, chẳng thắng lắm thẹn”. Chúng giải tán, Tri khách dẫn Chuyên sứ tuần liêu xong, lần lượt trình nạp bản tự phải biết nghi từ mọi vật đang chiều đặt làm nước nóng, phẩm vật dùng chiều, đến tối, dùng nước nóng quả, đều thỉnh Lương tự cần cụ, quang bạn khố ty bày biện.

* **Thọ thỉnh thặng tòa:** Thọ thỉnh rồi, ngày hôm sau thặng tòa, Thị giả phân giao hành giả, dự cạnh bên phải ở dưới pháp tòa, bày sắp số điệp xếp vị trí. Chuyên sứ dự thưa Duy-na thỉnh người đọc số điệp, Thị giả báo Trụ trì, đánh chuông, như nghi thức thường thượng đường. Trụ trì ra đến vị trí mà đứng, đưa hương lên ghế, chuyên sứ đốt hương trình số điệp, mỗi lần trình một số, thì chuyên sứ đốt hương thay đổi dâng. Trụ trì theo một niệm thường có pháp ngữ, đọc xong, Chuyên sứ vẫn đốt hương, cả hai lạy ba lạy, hoặc xúc lễ, hoặc miễn tại ý Trụ trì lùi ghế, Trụ trì lên tòa nêu giềng mối tuần tự tạ kết tòa.

* **Chuyên sứ đặc biệt làm Tân mạng tiền điểm:** Chuyên sứ trước cùng Tân mạng bàn định vật phẩm trai cúng, khinh trọng nên hợp nghi. Lương tự cần cụ, hương nhân pháp quyển biện sự biểu cúng phẩm vật, phí tổn trai liệu, v.v... Chuyên sứ thân đưa nạp khố ty đặt làm. Đến ngày, Chuyên sứ đến phương trượng cắm hương lạy thỉnh. Mới đầu bày thưa: “Hôm nay giờ ngọ, đến Vân đường đặt làm Tiền điểm, cúi mong Từ Bi giáng trọng. Hạ tình chẳng thắng chí của chiến hạn”. Lại, bày thưa: “Ngay hôm nay khiến kính cẩn lúc cùng chỉ. Tân mạng Đại Hòa-thượng Đường hầu, tôn hầu đi ở muôn phước”, xúc lạy ba lạy,

Trụ trì đáp một lạy, Lương tự đơn liêu hệ thuộc phương trượng khách đầu, đồng hành giả Chuyên sứ, mỗi mỗi đến Liêu, thưa thỉnh theo bảng Tiến điểm báo chúng, ở bên trong Tăng đường thiết bày chiếu chủ, bản ở Tây đường bày vị trí Chuyên sứ. Bày trà nước nóng giăng hai bên ở ngoài Đường. Đến giờ thọ trai, Chuyên sứ đến trước Tăng đường đợi Trụ trì vào Đường, chào hỏi rồi trở về vị trí mời ngồi, trở về giữa chào hỏi, mời chúng ngồi, đốt hương trước Thánh Tăng, tiếp gian trên dưới, tiếp đốt hương bên ngoài Đường, vẫn trở về bên trong Đường, gian trên dưới trước Trụ trì và Đường bên ngoài chào hỏi, vẫn trở về giữa chào hỏi, hành thực khắp, đốt hương hạ phẩm vật Trụ trì, tiếp hành phẩm vật đại chúng xong, trở về vị trí bạn trai, đợi chiết nước ra, đánh trống. Chuyên sứ lại đứng dậy, đốt hương hành lễ đồng như trước, hành trà khắp bình ra như trước, đáp lễ thâm chén bát Trụ trì, chuyên sứ hành lễ, mới đầu bày thưa: “Mỡ cũng chuẩn bị cơm rau, cúi mong Từ Bi giáng trọng. Hạ tình chẳng ngăn mỗi cảm kích”, thứ hai là bày thuật lạnh ấm, xúc lạy ba lạy, tiễn đưa Trụ trì ra, lại trở về Đường đốt hương lạy ba lạy, tuần Đường một vòng bên ngoài Đường, lại trở về khoảng giữa bên trong Đường thăm hỏi, thâm chén bát, đánh ba tiếng chuông xuống tòa, Chuyên sứ theo lên phương trượng đặt tạ, kế đến khố ty đặt trai, lại đến phương trượng, thỉnh Trụ trì đến chiều dùng bữa chiếu, đến tối dùng nước nóng quả, đều thỉnh Lương tự cần cữ quang bạn.

* **Sơn môn quản đãi Tân mạng và Chuyên sứ:** Khố ty cùng bàn quản đãi cúng phẩm vật đúng như nghi thức. Cách ngày, Thượng thủ tri sự đến trước Tân mạng, cắm hương lạy thỉnh, kế đến khách vị thưa thỉnh Chuyên sứ, khiến khố ty khách đầu thỉnh Lương tự cần cữ quang bạn, xếp đặt phẩm vật phải đúng như lễ, chẳng thể khinh miệt. Từ ngữ hành lễ đều đồng như lễ đặt làm. Bên trong Tẩm đường, thiết tòa cao của Trụ trì, Chuyên sứ phụ vị trí bên phải. Lương tự như thường xếp hai bên, cần cữ đối diện vị trí, Thị giả tri sự vị trí dưới, xa tiếp Bộc tòng quản đãi bên ngoài, phải chi thưởng công khó nhọc, chỗ đến Trụ trì nhiều nhân trở về chùa khác. Tăng hành ôm hoài tức giận, động khiến môi mép, truyền đến quan viên sĩ thứ, nhân một người không biết mà khiến cả chùa mang tiếng xấu. Các bậc Lão thành kỳ túc ngoại hộ gần núi, phải răn dứt đó, nhưng làm Trụ trì là, phạm sự thiếu sót, thì mền đó có thể được.

* **Tân mạng từ chúng thượng đường trà thang:** Đến ngày ra đi Chuyên sứ đến các liêu từ biệt, Tân mạng thượng đường đặt tạ Lương tự cần cữ đại chúng, xuống tòa đánh tiếng ba trống, đứng hướng về

pháp tòa, khắp cùng đại chúng xúc lay ba lay, từ hàng hiên phía Tây ra, đánh chuông lớn và các pháp khí. Đại chúng đứng ở cửa đưa tiễn. Hành bệ bày đứng ngoài cửa. Đầu cửa chùa dựng đóng treo trướng thiết bày, ở giữa lập tòa cao hướng vào trong, Thủ tọa hướng ra ngoài nhiếp ở chủ vị, Tây đường cần cựa phân tay quang bạn, Đông tự Tây tự hai bên châu ngời. Thượng thủ Tri sự hành lễ mời ngời, vái hương trở về vị trí, chân trà thâu chén, lại đứng dậy đốt hương, vái hương trở về vị trí châm nước nóng, nước nóng xong đứng dậy tạ và lên kiệu. Lưỡng tự cần cựa chuẩn bị kiệu tiễn đưa xa, Trụ trì đang mạnh miễn đó, đánh chuông lớn, kiệu Trụ trì đi xa mới thôi.

* **Tây đường Thủ đầu thọ thỉnh:** Chuyên sứ đến chùa, trước gặp tri khách, đồng đến Thị ty, dẫn ra mắt phượng trượng cắm hương lay bái, cùng chào hỏi, dùng trà xong, tiễn đưa khách vị, kế đến các liêu nhân sự xong, thưa Thị giả đồng đến Phượng trượng, thưa hỏi rằng: “Chùa mở thỉnh người mở Trụ trì”. Trụ trì báo Lưỡng tự cần cựa đồng sang trong liêu người thọ thỉnh, trải bày sơ điệp thưa hỏi. Chuyên sứ cắm hương hành lễ, đồng như thỉnh Đương đại, nếu chẳng chấp thuận thì chúng vì khuyển thỉnh, thọ thỉnh sau, Trụ trì thỉnh Tân mạng và Lưỡng tự cần cựa dùng trà, tiễn đưa Tân mạng trở về khách vị, thứ lớp nhận thêm, tuần liêu nhân sự, chiêu thỉnh Tân mạng Chuyên sứ đặt làm nước nóng, vật thực bữa chiều, nước nóng quả, Lưỡng tự quang bạn.

* **Người thọ thỉnh thặng tòa** (danh đức, Tây đường, Tiễn đường thủ tọa mới nêu hành này): Chuyên sứ phải cách đêm ôm hương đến Phượng trượng, xúc lay ba lay, bày từ rằng: “Lay thỉnh Hòa-thượng ngày mai vì Tân mạng Hòa-thượng dẫn tòa”. Đến ngày sau, dùng cháo xong, cạnh bên phải pháp tòa xếp bày ghế, ghế dựa, trên ghế an đặt sơ điệp, bên trái tòa cũng thiết bày ghế dựa của Trụ trì, đánh trống nhóm chúng, Trụ trì ra lên tòa, đồng như lễ ngũ tham, bảo thị giả thỉnh khách thỉnh mời Tân mạng ngời kiết già khen tốt, Tân mạng vì pháp mà ra khuyển thỉnh cử dương, an ủi chúng khát ngưỡng, nêu thoại có không chẳng câu nệ (tùng nguyên vì am thất dẫn tòa, Tiểu am vì tùng nguyên dẫn tòa đều chẳng nêu thoại. Thạch kiều vì gián thường dẫn tòa, tức am vì phục am dẫn tòa đều nêu thoại). Xuống tòa, Trụ trì trở về bên trái tòa hướng ra ngoài mà đứng. Chuyên sứ đồng tri khách thị giả, đến trước Tân mạng thăm hỏi xong. Tân mạng ra trước Trụ trì thăm hỏi, kế cùng Lưỡng tự đại chúng thăm hỏi. Nếu Tân mạng là đệ tử Tự pháp, Trụ trì giao pháp y, có pháp ngữ, đáp y xong tiến tới trước, thỉnh Trụ trì ngời, lay ba lay chẳng thâu tọa cụ. Tiến tới bày từ rằng: “Sớm

được đào luyện, ngưỡng thẹn tiên Tông, lại thỉnh đã cần khó trốn công mạng, hạ tình không nhậm chí của sợ lo”. Lại lạy ba lạy, tiến tới bày từ rằng: (Ngày hôm nay khiến kính cần lúc cùng chỉ. Đường thượng bốn sư Đại Hòa-thượng tôn hầu đi ở lấm phước). Lại lạy ba lạy, thâu tọa cụ, tiến tới thăm hỏi, Trụ trì đáp rằng: “Chỗ đây nói gửi, một sợi chỉ chín đánh, chẳng cung đang nhân, chỉ mong bảo nhậm”. Tức trở về đứng ở bên phải tòa, Chuyên sứ độ số điệp đều có pháp ngữ. Nếu chẳng phải pháp tự, thì liền ra trước tòa chào hỏi Trụ trì, kế là chào hỏi đại chúng Lương tự, xong thẳng về bên phải tòa niêm y, niêm số điệp, có pháp ngữ. Chuyên sứ trước thưa Duy-na thỉnh người tuyên số điệp, đọc xong chỉ tòa có pháp ngữ. Lên tòa, ban lời hỏi đáp đề cương thuật tạ, kết tòa, xuống tòa. Đến trước Trụ trì, hai lần lạy ba lễ. Lần đầu bày, từ rằng: “Chịu ứng thỉnh mạng, có vết Tông phong, ngưỡng mong ngọc thành, hạ tình chẳng ngăn nổi cảm kích”. Trụ trì đáp rằng: “Mừng vui thỉnh của trời người, vinh thêm sáng của mặt trời Phật. Hạ tình chẳng ngăn nổi hân hoan”. Kế là tỏ bày rằng: “Ngày hôm nay khiến cần trọng lúc cùng chỉ, Đường đầu Hòa-thượng tôn hầu đi ở lấm phước”, xúc lạy ba lạy. Hoặc giảng hoặc miễn, tùy ý Trụ trì, kế là chào hỏi đại chúng Lương tự, Tri khách Thị giả dẫn tuần tiêu đặt tạ. Như Tự pháp là xuống tòa trước đến trước Trụ trì lạy ba lạy, lui chào hỏi Đại chúng, sau đó đi tuần tạ, đồng như trước. Như dùng kế là Đầu Thủ Tây đường, đến giờ lạy tại Trụ trì châm chước giảng hành.

* **Chuyên sứ đặc biệt làm người thọ thỉnh Tiễn điểm:** Chuyên sứ đến trước Tân mạng bàn định phẩm vật phương trượng dẫn tòa, phẩm vật giúp chúng, người đọc số điệp, và Lương tự cần cụu giang hồ hương nhân pháp quyến, v.v... biếu thêm phẩm vật. Đến ngày, dùng cháo xong, Chuyên sứ ôm hương đến phương trượng xúc lễ lạy thỉnh rằng: “Hôm nay giờ ngọc, đến Vân Đường chuẩn bị cơm rau, đặt biệt làm Tân mạng Hòa-thượng, cúi mong từ bi xót thương giáng trọng”. Lại đến trước Tân mạng lạy thỉnh, đồng lễ trước, phương trượng khách đầu đồng Chuyên sứ hành giả, thỉnh các Liêu đều treo bảng Tiễn Điểm. Ở bên trong Tăng đường, Trụ trì đối diện thiết bày vị trí Tân mạng. Bên ngoài Đường, đầu bảng tri khách thiết bày vị trí Chuyên sứ, bảng trà thang đó giảng hai bên ở ngoài đường, đến giờ trai, báo Tân mạng đến trước Tăng đường, đợi Trụ trì đồng vào đường chào hỏi, Chuyên sứ theo vào đường, trước vãi Trụ trì, trở về vị trí, kế vãi Tân mạng trở về vị trí. Đốt hương hành lễ đều đồng như trước. Hạ vật thực, hành phẩm vật trà xong, trước thâu chén Tân mạng, Chuyên sứ tiến tới trước hai lần bày ba lễ, tiễn đưa Tân

mạng ra cửa sau. Chuyên sứ vào trước Trụ trì hai lần lạy ba lễ, tiến đưa Trụ trì ra cửa trước, lại trở về Đường đốt hương, lạy ba lạy, tuần Đường một vòng và bên ngoài Đường trở về giữa chào hỏi. Thâu chén, đánh ba tiếng trống, lui tòa. Đang chiều, nước nóng quả, dùng bữa chiều, quang bạn đồng như trước.

* *Sơn môn quán đãi người thọ thỉnh và Chuyên sứ:* Đến Tả đường thiết bày vị trí chủ của Trụ trì. Tân mạng đối diện vị trí giữa, bên trái bày vị trí chuyên sứ. Lưỡng tự cần cựa quang bạn vị trí hai bên. Hạ phẩm vật, hành lễ đồng như trước.

* *Người thọ thỉnh từ chúng thặng tòa trà thang:* Người thọ thỉnh bảo Thị giả đồng Chuyên sứ dự đến Phương trượng thừa mượn pháp tòa, Thượng đường từ chúng, tòa chưởng thiết bày, bên trái thiết bày vị trí của Trụ trì, đánh trống nhóm chúng. Trụ trì ra trở về vị trí, người thọ thỉnh thặng đến trước Trụ trì chào hỏi, tiếp cùng đại chúng kính lễ, thặng tòa cử dương xong, xuống tòa, trước từ biệt Trụ trì xúc lạy ba lạy. Kế dừng hương về pháp tòa, từ biệt chúng khắp đồng xúc lạy ba lạy. Đầu cửa hướng vào trong khoảng giữa thiết đặt vị trí giảng trà thang. Lưỡng tự cần cựa quang bạn. Thượng thủ tri sự hành lễ cùng đương đại đồng, đánh chuông lớn tiến đưa. Kế là Tây đường đầu thủ, thì không từ biệt chúng thượng đường, lúc sắp đi, trước đồng Chuyên sứ lên phương trượng, cắm hương xúc lạy ba lạy bắm thừa gĩa từ, kế là tuần liêu từ biệt. Đầu cửa chùa, lễ trà thang đồng như trước.

NHẬP VIỆN.

Người xưa, eo bao đầu nón, đến cửa chùa thì cởi nón, vào cửa đốt hương, có pháp ngữ, đến trước Tăng đường cởi bao, chỗ vắng rửa chân, lấy y đắp mặc, vào Đường đốt hương, trước Thánh Tăng, lạy ba lạy, người tham thì tùy người đồng bái. Treo móc xong, đến điện Phật nguyện hương, có pháp ngữ, vào phương trượng y cứ thất có pháp ngữ. Lần lượt khai Đường chúc Thánh. Thời nay, Tân mạng đi đến phải xét nơi an ở gần xa, gần thì thủ tọa lãnh chúng đến rước, xa thì Lưỡng tự cần cựa mà thôi. Chuyên sứ dự phải tính bắm thừa Trụ trì, trước phải phát thế khỏi chúng xa đón rước. Nếu nơi an ở gần phải làm nước nóng quả, Lưỡng tự cần cựa quang bạn chọn ngày nhập viện. Khố ty mỗi mỗi bày biện, cách đêm treo bảng tiếp Trụ trì, báo chúng. Đến giờ đánh chuông lớn và các pháp khí. Đại chúng đứng ở cửa đón rước từ xa đến gần, hai hàng bày đứng. Hành bộc đứng bên ngoài đại chúng, Tân mạng đến cửa, đốt hương nêu pháp ngữ. Đến điện Phật đốt hương nêu pháp

ngũ, lạy ba lạy, đánh chuông ở Tăng đường. Đại chúng trước trở về địa vị bình bát lập định. Tân mạng vào Đường đốt hương, người tham tùy người đồng lạy ba lạy. Duy-na ngay mặt chào hỏi, dẫn tuần Đường một vòng, người tham tùy trước ra. Lưỡng tự tiến đưa Tân mạng trở về vị trí bình bát, xúc lạy ba lạy, kế đến Thổ địa đường, Tổ đường đốt hương, đều có pháp ngữ, vào phương trượng y cứ thất, Thị giả tiến tới trước đốt hương chào hỏi, đứng bên cạnh đợi cử pháp ngữ xong. Hành giả tiến tới ghé bút nghiên. Tri sự đầy đủ trạng văn (Biểu thức xem ở sau), đầy đủ mâm khăn gói bưng trình ấn chùa. Tân mạng xem thư, giao Tri sự mở thư. Tân mạng xem Triện, xong đến trên trạng văn kiểm ký trước, kế đề Nhật tử, sai in ở trên, Tri sự toàn ban tiến tới xếp bày, Thượng thủ cấm hương, cả hai lạy ba lạy. Mới đầu bày từ rằng: “Từ nhờ Hòa-thượng sáng rọi pháp diên, Hạ tình chẳng ngăn nối mừng vui”. Kế tiếp bày từ rằng: “Ngay hôm nay khiến kính cẩn lúc cùng chỉ, Tân mạng Đường Đầu Đại Hòa-thượng tôn hầu đi ở nhiều phước”. Xúc lạy ba lạy. Các chùa và Đầu thủ cần cựa tiến tới trước cấm hương (hương chẳng nhận), thảo giá xong. Hành giả khách Đầu hét rằng: “Thỉnh lưỡng ban cần cựa các chùa đến tòa dâng nước nóng”. Nước nóng xong, thỉnh quan khách các chùa điểm tâm. Nếu đời trước Trụ trì riêng chuyển đời chưa đến, hoặc thối ở Đông đường, chưa y cứ thất, trước giảng giao thay lễ. Tân mạng nhận Thảo giá rồi, đánh chuông ở Tăng đường, lãnh chúng đích thân tiến đưa thay trước, trở về liêu đối xúc lạy một lạy, tiếp thủ tọa đại chúng là giá, Hành bộc đều phải tham lễ lạy.

- Trình chùa (Tỳ kheo khố ty của chùa này, chùa mõ ấn một cái)

- Ấn trạng (như trên kính cẩn bày nạp, Tân mạng Đường Đầu Đại Hòa-thượng cúi hầu từ chỉ, Ngày tháng năm đủ vị trạng)

* **Sơn môn thỉnh Tân mạng trai:** Thượng thủ tri sự đợi y cứ thất, sau đó nhân sự hơi xong, chuẩn bị mâm, khăn-gói, lò đèn, đầy đủ trạng văn (biểu thức xem ở sau), ôm hương đến phương trượng thỉnh trai, cả hai lạy ba lạy. Mới đầu bày rằng: “Giờ ngộ đến Vân đường chuẩn bị cơm rau cầu đón, cúi mong tôn từ xót thương giáng trọng. Hạ tình chẳng ngăn nối chiến hạn”. Kế là bày tuần tự lạnh ấm, xúc lạy ba lạy. Trụ trì đáp một lạy, Tri sự trình trạng văn, phương trượng khách đầu thâu, khổ tu khách đầu thiết bày vị trí của Trụ trì bên trong Đường, hành lễ cùng đồng như đặt làm quản đãi.

- **Trai:** (Tỳ kheo khố ty chùa này là mõ giáp, như trên, mõ lấy giờ ngộ đến Vân đường, chuẩn bị cơm rau, cầu đón rước. Cúi mong tôn từ xót thương giáng trọng).

- **Trạng:** (Ngày tháng năm đầy đủ vị trạng, khả lậu tử trạng thỉnh Tân mạng, v.v... trước tên tòa. Đầy đủ vị, kính thư).

* **Khai đường chúc thọ:** Xưa, khai đường châu mạng hạ, hoặc sai quan đốc thỉnh, hoặc Bộ Sứ giả, hoặc quận huyện đưa tộ lễ thỉnh đến chùa mõ, hoặc quan bản tự cấp tiền lo liệu thiết trai khai đường, đều quan tự có thỉnh sớ và bán trà thang, v.v.. xem văn tập của các danh công, gần lại khai đường phần nhiều chùa tự chuẩn bị. Đến giờ vào viện, Thị giả phân giao hành giả, thiết bày pháp tòa, báo chúng, treo bảng Thượng đường, ghi đủ quan viên, danh mục các chùa, dự trình Trụ trì, ở bên trái tòa bày vị trí, bày ghế, khăn gói, lò đèn, an đặt sớ điệp. Dự trước hòa hội Duy-na tuyên công văn, Thủ tọa đọc sớ sơn môn, và kế đầu thủ, hoặc giảng hồ danh thắng các chùa đọc các sớ khác và dự mời các chùa một người bạch chùy. Đối diện trước tòa bày vị trí Quan viên, Thị giả báo phương trượng, đánh trống nhóm chúng. Thị giả đồng Chuyên sứ vào thỉnh Trụ trì ra nạo bạt phước hoa, đốt đèn rước dẫn đến đứng trước vị trí Pháp đường. Như lúc thọ thỉnh chưa niệm y, phải nêu pháp ngữ. Đáp y xong, Chuyên sứ tiến tới trước cấm hương hành lễ. Mới đầu bày thưa: “Hôm nay cúi mong Hòa-thượng quang lâm pháp diên, Hạ tình chẳng ngăn nỗi cảm kích”. Kế là bày tuần tự lạnh ấm xong, xúc lạy ba lạy, Trụ trì đáp một lạy, trước trình công văn, nêu pháp ngữ xong, kế là giao Duy-na tuyên bạch, kế nữa là sớ giảng hồ các chùa sơn môn, mỗi mỗi thay nhau dâng. Có pháp ngữ phân tiền tuyên đọc. Nếu thấy quan nhậm thỉnh khai đường có sớ, đích thân tự bưng thay nhau có pháp ngữ, đọc xong, chỉ pháp tòa có pháp ngữ, lên tòa nguyện hương chúc Thánh, kế là nguyện hương Đế sư tỉnh viện đài hiền quận huyện văn võ quan liêu. Thị giả theo một độ hương, chỉ hương pháp tự Trụ trì ân trong đó rút ra tự cấm vào lò, vén y ngồi kiết già. Thị giả đốt hương xuống tòa chào hỏi, Lương tự ra bàn chào hỏi xong. Thị giả lại lên tòa đốt hương đáp lễ. Lễ đồng như mông một rằm thượng đường, Trụ trì các chùa tiễn đưa người nhập viện cũng ra chào hỏi. Trụ trì phải sai Thị giả thỉnh quan viên ngồi, Thượng thủ các chùa ra bạch chùy, đánh chùy một tiếng, bạch: Pháp diên chúng Long tượng, đang quán nghĩa nghĩa bậc nhất”. Trụ trì nói lời hỏi đáp nên lên giềng mối, tuần tự tạ quan viên các chùa rằng: “Hôm nay khai đường, chánh vì chúc Thánh, chẳng dám nhiều từ thuật bày”. Chuyên sứ Lương tự cần cựa lược đề qua, rõ tại lúc Tiểu tham thuật bày. Kết tòa, người bạch chùy lại đánh một tiếng chùy, bạch rằng: “Quán chắc pháp Pháp vương, pháp Pháp vương như vậy”, xuống tòa, trước nhận quan viên làm giá xong. Tri sự kế tiễn khách vị.

Hành giả khách đầu liền tiến chỗ lò đèn, một chữ bày xếp trước tòa, Chuyên sứ cắm hương, cả hai lạy ba lạy xong. Hành giả Đường ty hét rằng: “Nhân sự các chùa”, kế hét: “Nhân sự Tây đường”, bái lễ hét rằng: “tri sự nhân sự” cả hai lạy ba lạy. Lại hét rằng: “Nhân sự đại chúng Thủ tọa” cần cựa mông Đường tiên tư các liêu đều cắm hương, đồng đại chúng cả hai lạy ba lạy xong. Tháp Trang Khổ am pháp quyền hương nhân, tạm đến bày giá xong y cứ tòa, Thị giả tiểu sứ cắm hương lạy ba lạy, kế là hành giả chấp cục cắm hương lễ lạy. Kế là Tham đầu lãnh chúng hành giả cắm hương lễ lạy, tiếp trực sảnh kiệu phướn trang giáp làm đầu, Lão lang nhân bộc tham lễ xong, Trụ trì liền đến khách vị, đặt tạ Quan viên các chùa, lần lượt tuần liêu, các liêu phải bày chỗ để hương ghế, lò đèn, đều đầy đủ oai nghi. Ở bên ngoài liêu do xét Trụ trì đến, Liêu chủ trước đứng đầu phía dưới trước cửa đón vào, mời ngồi cắm hương. Trụ trì đáp hương, lược tuần tự lạnh ấm đặt tạ tiễn đưa ra. Mông đường tiên tư các Liêu đều xếp đầu dưới bên ngoài cửa, đồng đưa đồng tiễn.

* *Sơn môn đặc biệt làm Tân mạng trà thang*: Bểng trà thang dự treo gian trên và dưới trước Tăng đường, khố ty vẫn đầy đủ trạng thỉnh (biểu thức xem ở sau), chuẩn bị mâm khăn gói lò đèn đến phương trượng cắm hương lạy thỉnh. Miễn thì xúc lễ thưa rằng: “Trai xong đến Vân đường châm trà đặc làm, cúi mong từ bi giáng trọng”. Thưa xong, trình trạng văn, tùy khiến Khách đầu thỉnh Lương tự cần cựa đại chúng, quang bạn treo bểng châm (trà, nước nóng), báo với chúng. Bên trong Tăng đường bày vị trí Trụ trì (gần đây, lúc có trai nghe đánh bảng dài, Tri sự vào Đường đốt hương lạy bái, Tuần liêu một vòng, thỉnh trà, nhưng đặc làm Trụ trì bày giá. Thanh quy xưa cũng không tuần Đường, lễ thỉnh đại chúng, miễn đó là đúng). Trai xong lui, đánh bảng nhóm chúng, Tri sự tiếp Trụ trì vào Đường, trở về vị trí mới ngồi đốt một nén hương, Trụ trì trước vái hương, theo sau Thánh Tăng chuyển về giữa, chào hỏi mà đứng, hành trà khắp bình ra, đến trước Trụ trì tiếp trà, lùi thân, sau Thánh Tăng theo phía hữu ra đốt hương lạy ba lạy, khởi dẫn toàn ban, đến trước Trụ trì, cả hai bày ba lễ, tiễn đưa ra. Lại trở về đường đốt hương gian trên dưới, chào hỏi thân chén lui tòa, nước nóng đồng như lễ trà. Chỉ không tiễn đưa Trụ trì ra khỏi đường. Nước nóng xong, đến tòa dùng bữa chiều.

- *Trạng*: (Tỳ-kheo khố ty chùa này là mỗ, như trên mỗ khải thưa, lấy lúc này trai xong lui, chiều đến Vân đường châm trà nước nóng, dùng trọng nghi của bày giá. Cúi mong tôn từ xót thương giáng

trọng.)

- **Biểu thức:** (Ngày tháng năm đầy đủ vị trạng, Khả Lộ Tử đồng biểu thức trạng trai).

* **Ngay chiều đó tiểu tham:** Trai xong, Thị giả báo Trụ trì rằng: “Chiều nay tiểu tham”, khiến khách đầu báo chúng treo bảng Tiểu tham, ghi đầy đủ Chuyên sứ Lương tự cần cựa mông Đường, trước giúp các liêu, trang khố am tháp nghiệp, Thị giả tạm đến nhập viện, Thiên khách tham tùy, hoặc có quan khách các chùa cùng tiễn đưa nghỉ lại qua đêm, theo một điều lệ dự cùng trình thưa. Lúc đánh chuông tối, Thị giả đáp phương trượng, sau đánh bảng thì đánh một hồi trống, chúng nhóm ở Lương tự về vị trí định đứng, Trụ trì ra lên tòa, ban lời hỏi đáp đề cương xong thì từ tạ. Hành giả bưng đèn, Thị giả trình từng mục nhỏ, cho được tường tận, xuống tòa hành giả khách đầu hét rằng: “Hòa-thượng phương trượng thỉnh Hòa-thượng các chùa, lương ban Tây đường cần cựa mông Đường Thị giả thiên khách ngay hôm nay đến thỉnh đường dâng nước nóng”. Tri sự tiễn đưa quan khách, trở về khách vị dùng nước nóng quả.

* **Vì đàn việt xây chùa mà thăng tòa:** Cách đêm, Tri sự phải báo Trụ trì, sáng sớm hôm sau, Thị giả khiến khách đầu treo bảng Thượng đường báo chúng, khố ty sai người trang nghiêm từ đường, cúng dường cháo xong, đặc biệt Thượng đường, trình bày ý sự việc xong, thì nói pháp, xuống tòa, nhóm chúng đến từ đường, đốt hương, châm trà nước nóng dâng cúng, Duy-na xướng tụng kinh, hồi hương.

* **Quản đãi Chuyên sứ:** Tri sự dự thưa Trụ trì, bàn với Chuyên sứ người đọc số điệp phẩm vật biểu đáp ít nhiều, phương trượng chuẩn bị phẩm vật biểu tặng, phải cho hợp tiết. Đến ngày, ở Tẩm đường đóng treo bày thiết vị thứ, thỉnh Lương tự cần cựa quang bạn, thiết vị trí đặc biệt. Thị giả thỉnh khách đích thân thỉnh. Ngoài ra, các người khác thì phương trượng khách đầu thưa thỉnh, lễ đồng như lễ thường đặc biệt làm.

* **Lưu thỉnh Lương tự:** Lương tự dò xét quản đãi Chuyên sứ xong, liền đến phương trượng thưa bẩm báo lui, Trụ trì chưa thể vội theo. Thị giả khiến hành giả khách đầu chuẩn bị nước nóng đầy đủ mâm khăn, lò đèn. Trụ trì mang Thị giả đến khố ty các Liêu, khỏi bảng Lưu khách, trước báo rước Trụ trì vào phân tay ngồi. Thị giả đốt hương châm nước nóng, dốc lễ khuyển lưu lại, nếu chức quá đầy cũng phải khoan nhịn, đợi Trụ trì hơi rảnh lại bẩm thưa từ lui.

* **Báo tạ xuất nhập:** Phàm quan viên đàn việt các chùa cùng tiễn đưa vào viện, lễ nên báo tạ, quan phủ quận huyện cũng phải tham kiến,

như ở núi rừng ra xa, khiến hành giả chuyển lời khố ty thủ tọa Duy-na tri hội. Xuất nhập thì Tri sự thăm dò kỳ hạn trở về, khiến Đường ty treo bảng tiếp hộ chuông bài báo chúng, đánh chuông, đón rước từ cửa. Trụ trì trước khiến truyền lời miễn đó, tức đến điện Phật, thổ địa đường đốt hương. Thủ tọa lãnh chúng đến phương trượng chào hỏi, chúng lui lưu lại, Lưỡng tự cần cựa dâng nước nóng mà giải tán, thị giả phương trượng, hành giả chấp cục cắm hương lễ lạy, kế là tham đầu lãnh chúng hành giả lễ lạy xong, Trụ trì phải tuần liêu báo lễ. Nếu ở thành phủ quách triều chớ xuất nhập vô thời, chẳng hẳn giảng hành, hoặc kín đồng phương trượng, Lưỡng tự cần cựa đều phải đến phương trượng hỏi đi ở, không ỷ cứ ngày Hòa-thượng ở núi. Hóa duyên nhiều ra vào, thường dòm ngó giờ trai cháo, thẳng về Tăng đường, bặt chúng thọ thực xong. Phương trượng khách đầu đợi Thị giả Thánh Tăng đánh chùy xuống đường. Đại chúng sắp xuống đất, hét rằng: “Đại chúng đứng chốc lát, Hòa-thượng phương trượng tuần đường”. Trụ trì đốt hương tuần Đường một vòng, ra khỏi Đường. Lại hét rằng: “Hòa-thượng chuyển lời với đại chúng, chẳng phiền hỏi kịp”. Lưỡng tự cần cựa cũng phải đến phương trượng chào hỏi.

* **Giao cát châm cơ thập vật:** Sau nhập viện phải hội Lưỡng tự cần cựa dùng trà, cặn kê chào hỏi sơn môn chuyên vụ châm cơ kế thư các vật lật vật, theo một điểm đối, giao cát tính toán của cải thóc gạo, bặt thư phân rõ quan phòng làm tộ, chuyên tại xét rõ.

* **Thọ Lưỡng tự cần cựa tiền điểm:** Đến ngày, Thủ tọa, Tri sự cần cựa đến phương trượng, cắm hương lạy thỉnh Trụ trì, tiếp đến Thị giả tiểu sư. Thiết bày vị trí của Trụ trì trong Tẩm đường, vị trí của Lưỡng tự cần cựa như thường ngồi, Thị giả mang hành lý Tiểu sư chào hỏi Trụ trì xong. Lưỡng tự cần cựa ngồi sau cùng. Đến giờ, Thủ tọa thỉnh Trụ trì ra, mời ngồi, hành lễ. Nếu miễn, chỉ đốt hương tiến tới trước chào hỏi, hạ phẩm vật. Thủ tọa tri sự cần cựa làm đầu, ba người chào hỏi trở về chỗ ngồi. Thọ thực xong, thủ tọa đứng dậy đốt hương. Nếu miễn lễ thì đến chỗ ngồi uống trà, đạo cựa các chùa và pháp quyến tiểu sư biện sự, v.v... đồng như lễ thỉnh Tẩm đường tiền điểm. Chỉ người tiền điểm thiết vị trí cao thấp, lúc ấy có châm chước.

THỐI VIỆN

Nếu vị Trụ trì tuổi già bị bệnh, hoặc tâm lực mệt nhọc, hoặc duyên chẳng thuận, nên biết tiền vật thối lại thường trụ phải có sổ ghi rõ ràng, mọi vật nơi phương trượng điểm đối giao cắt đầy đủ đơn mục một dạng

hai bản. Trụ trì, Lương tự cần cù kiểm ký, dùng ấn ký của chùa, Trụ trì, khố ty mỗi người giữ một bản để đối chiếu, công thỉnh một người coi giữ phương trượng. Đến ngày rút lui, thượng đường tuần tự tạ từ chúng rồi xuống tòa, đánh ba tiếng trống mà lui. Nếu lưu lại bản tự thì ở Đông đường. Người cùng dứt Trụ trì phải nên dốc lễ ôn tồn. Đời Tống, vua Lý Tông lấy vườn trà chùa Linh Ẩn vì Diêm Phi mà xây chùa. Xung Công - Sĩ tuyệt trú núi, ngày lui khỏi viện, tự thân mang bao nón đi đến Lô Sơn, sai sứ lưu lại đó, chẳng trở lại. Cao phong ngàn xưa ai tiếp nối đó!

THIÊN HÓA (thị tịch)

Bệnh tật cảm thấy nặng nề, dự mời Lương tự cần cù châm đối, gom thâu y bát hành lý đưa đến nơi Phương trượng, sai công cần trọng hành bộc coi giữ, để đợi đánh giá xương, hoặc có nêu rõ biểu rải mọi vật, nên vừa phải chớ để ân oán không đồng về sau đấu tránh. Nếu y bát ít ỏi, theo việc kiểm chọn, cần dặn tiểu sư chẳng được mặc áo gai khóc than, thỉnh Thủ tọa làm chủ tang, tất cả Phật sự đều miễn, chỉ xướng kệ vô thường đồng như vong Tăng tâm tống, không tốn phí của thường trụ, không nhọc đại chúng, nếu Trụ trì có công với sơn môn, chúng chùa nhớ nghĩ mến thương lưu lại đó. Hoặc y bát hơi nhiều phải như nghi thức giảng hành tang lễ. Có quan viên đàn việt, pháp quyền các chùa gửi thư thì phải đáp lại.

- **Di chúc:** (Chùa mõ, Trụ trì mõ, duyên đời sắp hết, gió đèn chẳng dừng, bao vật tùy thân như y bát do đàn việt tín cúng, chẳng phải vật của thường trụ, phiền Lương tự sao phân. Chánh thỉnh người mõ chủ hành việc tang, ngoài ra chia cho chúng Tăng khán kinh hành tang, không để phiền nhiều xâm dưng của thường trú, mong xét ý này, cúi mong đều khắp!

Ngày tháng năm ở núi mõ giáp).

- **Hành thức gửi thư:** Tôn túc (Hạn nhục đạo theo, sao có số của hợp lìa, kế thừa lời kéo, bền nêu duyên gắng gỏi. Điểm chớp ngã không, mây núi càng mờ, dám mong bảo hộ lấy thọ, văn này cầu nguyện chẳng đủ).

- **Lân Phong:** (Ở chùa không ích lợi, thường nương ánh sáng gần vách. Cảnh mộng vốn không, may rụng huyễn của duyên đời, chẳng hợp mặt riêng, chỉ thật tâm rong, mong mặt trời Phật tỏa sáng, giúp tông phong lan rộng, cúi mong trân trọng).

- **Pháp Quyển:** (Đội lạt ở chùa, có thẹn với bạn đồng môn, nhân theo ôm bệnh, sắp làm người hết đời, kính bày như tay, tạm tỏ mà giả

biệt. Sáng tỏ lĩnh đức của Tiên sư, đạo còn lực hành của tôi thuộc, không nhậm khuynh động. Cúi mong trân trọng).

- **Khả lậu tử:** (Thư báii, người mỗ xưng hô chùa mỗ, Tỳ-kheo mỗ, kính thư).

Nhập khám: Vừa mới thị tịch, Thị giả liền sai hành giả khách đầu xuống Tăng đường báo chúng, đánh một tiếng chùy, bạch rằng: “Hòa-thượng Đường đầu chuyển lời với đại chúng gió lửa ép mặt chẳng kịp diện đạt”, lại đánh một tiếng chùy, kể báo các liêu, hành giả Đường ty đánh chuông, Tăng đường nhóm chúng lên phương trượng viếng điếu an ủi xong. Thủ tọa đồng Lương tự cần cứu thương lượng bàn nghị, phát thảo trạng văn (biểu thức xem ở sau), báo với các chùa, phát thư mời người chủ tang, phải là bậc danh đức các chùa, Lão thành lân phong, hoặc Tôn trưởng pháp quyến, hoặc chỉ Thủ tọa chùa này, như có Di mạng thì phải vâng hành cử thỉnh. Tiểu sư thị giả, người thân tùy an bài tắm rửa, đắp y cạo tóc để nhập khám. Di kệ dán yết bên trái khám, Duy-na lãnh Tiểu sư đốt hương thỉnh Thủ tọa hành Phật sự nhập khám, an bài ở tắm đường, đặt khám lò đèn ghế bàn cúng dường. Đến giờ, đánh chuông ở Tăng đường báo với chúng, xưng Phật sự xong, Duy-na ra, niệm tụng rằng: “Thật dùng: minh quyền diệu mật, hiện hóa vết ở trời người, chí tánh tròn sáng, hợp huyền cơ ở Phật Tổ, kính mong Hòa-thượng Đường đầu, tỏa ngời trắng trí sáng lan muôn khoảnh, xứng hợp tâm bi, thức đáng cảm mười phương, trông nhau không chốn, vạch chí có về, là nhóm họp các học đồ chân chánh, tán dương Thánh hiệu, vì duyên như trên, niệm pháp thân thanh tịnh Phật Tỳ-lô-giá-na v.v...” xưng tụng chú đại bi, Hồi hướng rằng: “Trước nay, công đức niệm tụng phúng kinh, kính vì Hòa-thượng đất báu vô sinh, trang nghiêm diệu cực mười phương ba đời v.v...” lại xưng tụng chú Lăng-nghiêm, hồi hướng rằng: “Công đức tụng kinh, kính vì Hòa-thượng Đường đầu thêm cao phẩm vị, mười phương ba đời, v.v...” Đang đêm, nhóm chúng niệm tụng rằng: “Bạch Đại chúng! Hòa-thượng đường đầu đã về chân tịch, chúng mất chỗ nương, chỉ nghĩ nhớ vô thường, cần thận chớ buông lung, vì duyên như trên, niệm pháp thân thanh tịnh Tỳ-lô-giá-na v.v...” Hồi hướng đồng như trước. Hai bữa dâng cháo cơm, ba bữa dâng trà nước nóng. Đại chúng tụng kinh, xem chức Duy-na, hồi hướng đồng như trước. Ở thời gần đây, phong tục nhạt xấu, chư Tăng cầu sung trang khổ, chấp sự chẳng được, hoặc lén trộm của thường trú, Trụ trì y công đuổi phạt, học trò xấu chẳng trách lỗi mình, chỉ ôm hoài tức hận, một khi nghe thị tịch thì khoái chí, lời ác mắng nục rất thô, dùi đánh quan khám,

chiếm đoạt y vật, vội bày hung ác ngang trái, chủ tang kỳ túc, Đàn viết các chùa quan quý sĩ thứ tham học giao du, phải làm ngoài hộ. Ai người không chết? Huống chi học trò dự tham dưới tòa trái phạm thì phải đui bỏ trứng trị, chủ tang chấp sự nếu có thể dự giáp giới sức, sớm khiến đổi cách hóa xấu chưa nảy mầm, rất toàn vẹn vẻ đẹp bên xem.

- **Trạng:** (Chùa mỗ, tang ty Tỳ-kheo mỗ, như trên, sơn môn mỗ ở trên chưởng may Hòa-thượng Đường đầu, ngày mỗ tháng này vội đã về chân, kính cẩn dùng cáo phó báo tin, kính trạng. Ngày tháng năm chùa mỗ Tỳ-kheo tang ty mỗ trạng).

- **Biểu thức** (Khả lậu tử, kính cáo: Xứ mỗ, Thiên sư Hòa-thượng Đường đầu, đầy đủ vị, kính phong).

* **Thỉnh chủ tang:** Người chủ tang đến, đánh chuông lớn nhóm chúng đón từ cửa, đến trước khám, đốt hương, Thủ tọa, đại chúng chào hỏi, chúng giải tán, Lương tự cần cựa tiễn đưa khách vị, cấm hương bày lễ, người chủ tang ở chủ vị, thủ tọa phân tay tòa định đích thân đứng dậy đốt hương, trở lại vị trí hiến dâng trà. Tiểu sư tức xếp trước cấm hương, bày ba lạy, phương trượng chấp tục và tham đầu lãnh chúng, hành giả lần lượt cấm hương lễ lạy. Sau, Phương trượng bệch từng tham lễ xong, dâng nước nóng, tiễn đưa Lương tự ra. Khố ty chuẩn bị điểm tâm, Lương tự quang bạn lần lượt tuần liêu. Chủ tang phải là bậc danh đức lão thành. Như Viên Ngộ là khai phước, Hòa-thượng Ninh chủ tang, tiếp Quả Công - Nguyệt Am để nối pháp, có thể làm tiêu cách.

* **Thỉnh tang ty chức sự:** Người chủ tang tuần liêu xong, Lương tự cần cựa Tiểu sư theo đến khách vị, trình các vậy như y bát ba di mặc, v.v..., mời dùng trà, bàn thỉnh tang ty chức sự (thư ký Duy-na Tri khách thị chân Thị giả) đều tất cả cùng Phật sự (thứ lớp xem ở sau) kế là bàn thỉnh, trừ hai Phật sự cử ai và Tiểu tham, điều thuộc người chủ tang làm, phân hiếu phục (khinh trọng xem ở sau). Nếu không có vải lụa, tùy nghi chiết tiền chia đó. Người chủ tang phải cùng Thủ tọa bàn tính chỗ để lại y bát ít nhiều, điểm làm ba phần: Một phần y cứ tang ty mọi chi phí như hiếu phục tụng kinh đốt đèn, v.v... một phần quy thường trụ bồi niêm cúng dường, một phần chia cho đại chúng khán kinh và dùng Phật sự bản trưởng, v.v... Người chủ tang còn phải công chánh, không thể theo riêng. Mang hành Tăng hạnh chẳng được can dự các công việc nặng nhọc. Mỗi ngày tụng kinh, chia phẩm vật cúng trà nước nóng, chẳng câu nệ Lương tự cần cựa, mỗi mỗi thỉnh một người trông coi tài vật, ngõ hầu dứt bàn phiếm. Thị giả Thánh Tăng cầm trưởng tang ty công, sai khố tử khách đầu, trà đầu một hành nhân, quản biện sự, thỉnh kiến chức Duy-

na đồng bàn nghị, kiến chức tri khách tiếp khách bên ngoài, tang y hợp ngàn nhân bộc, bày đơn yết thị.

* **Hiếu phục:** Thị giả tiểu sư (ma bố chuyết). Lương tự (trữ bố chuyết). Chủ tang và pháp quyến tôn trưởng (sinh bố chuyết) cần cưu Biện sự hương nhân pháp quyến các chùa (sinh quyên yêu bạch), đàn việt (sinh quyên cân yêu bạch), hành giả phương trưởng (ma bố cân chuyết), chúng hành giả (Trữ bố cân), phương trưởng nhân bộc làm đầu (ma bố cân sam), giáp cán trang khách các bộc (ma bố cân).

* **Phật sự:** Nhập khám, đời khám, khoát khám, pháp đường treo chân dung, cử ai, điện trà thang, Đối linh tiểu tham, điện trà thang, khởi khám. Sơn môn thủ chân đình treo chân dung, điện trà thang, cầm đuốc, an cốt để y, khởi cốt nhập tháp, nhập Tổ đường, toàn thân nhập tháp, rải đất như y bát quá nhiều, mỗi ngày điện trà thang, thêm các Phật sự như chuyển khám, chuyển cốt, v.v...

* **Dời khám:** Nhập khám ba ngày, che trùm khám, bày thiết gian trên pháp đường, treo màn vi, thiết sà tòa giá móc, khí cụ động dụng thiết bày, như lễ của sự sinh, gian giữa, trên pháp tòa treo chân dung, đặt bài vị, bày rộng bàn tế cúng, dùng sinh quyên vi màn để chuẩn bị dâng tế, gian dưới đặt khám, dùng gai bố làm màn, phía trước bày ghế, án lò, bình hoa trắng, hương đèn chẳng dứt. Hai thời dâng trà, nước nóng, cháo cơm, cúng dường tụng kinh, vẫn chuẩn bị gánh đèn nạo bạt, phước đẹp. Đánh chuông ở Tầng đường, nhóm chúng, thỉnh Phật sự đời khám, xong đời khám, xuống pháp đường thỉnh Phật sự tiêu khám.

* **Treo chân dung cử ai điện trà thang:** Dời khám đến pháp đường tiêu khám xong, thỉnh Phật sự treo chân dung xong, như có thân thư di ngôn Thị giả bưng trình người chủ tang và Thủ tọa đại chúng rằng: “Di ngôn của Hòa-thượng Đường đầu lúc sắp qua đời, trình tợ Thủ tọa đại chúng”, người chủ tang đích thân tiếp chuyển cho Thủ tọa, đem thư xông trên lò hương, trao Duy-na đọc qua, hành giả tang ty dán màn tay trên gian giữa pháp đường, chủ tang bạch rằng: “Hòa-thượng đường đầu thị tịch, lý phải cử ai”, cử Phật sự xong, cử ai (khóc) ba tiếng, đại chúng đồng khóc, Tiểu sư xếp ai khóc dưới màn, cử Phật sự điện cúng trà nước nóng, Tiểu sư xếp lễ lạy trước chân dung trở về dưới màn. Chủ tang đốt hương lễ chân dung, Lương tự cần cưu đại chúng lần lượt đốt hương lễ chân dung, Tiểu sư đứng bên trái chân dung đáp lạy, người chủ tang viếng điều an ủi dưới màn, Tiểu sư theo lễ người chủ tang ba lạy, tiếp an ủi Lương tự đại chúng rằng: “Pháp môn chẳng may, Hòa-thượng đường đầu vội dứt hóa quyên, cảm mong năng lực đại chúng vì

duy trì hậu sự”. Thủ tọa đáp rằng: “Còn nhờ lực Hòa-thượng ban chủ trương”. Lương tự đại chúng an ủi Tiểu sư rằng: “Sơn môn chẳng may, Hòa-thượng quy chân, tạm mong tiết ai khốn để trọn đại sự”. Tiểu sư ban đêm trông coi khám vi, tang ty xếp bày tế thứ (xem ở sau), dán màn thượng ở gian dưới pháp đường. Phàm văn tế đều do thư ký Tang ty làm, mỗi ngày hoặc hai lần, ba lần dâng tế không câu nệ. Bởi đàn việt các chùa lại có trước sau tùy thời, nếu pháp quyến môn nhân dâng tế đến cửa, tri khách tiếp rồi thì báo tang ty, tùy tiền đưa hiếu phục, nhưng sau dâng tế như có phúng nghi dùng thừa, phải đem về cửa thường trụ, bù đắp chi phí thưởng công cho nhân từng cửa các chùa, Tang ty tập Lương tự cần cù, sắp bàn nghị sao phân y bát, theo Di chúc lưu lại hay tiền đưa bên ngoài, định ra mối cũ ngắn dài, giá trị cao thấp, ngõ hầu khỏi xướng y đến lúc lãng xăng.

* **Đối linh tiểu tham diện trà thang niệm tụng đặt tế:** Tang ty Duy-na đồng tiểu sư ôm hương đến khách vị, lạy thỉnh người chủ tang. Đêm dài đối linh, tiểu tham dự bày tòa, đọi chuông tối đánh thì đánh trống nhóm chúng, Lương tự xuống tòa đáp lễ (như thường thức). Người chủ tang dùng Thị giả mang hành đốt hương, không thì Thị giả Thánh Tăng thay thế. Tiểu tham xuống tòa, Tiểu sư bày lạy lễ tạ, Thủ tọa lãnh chúng đến trước khám dâng hương lập định, thỉnh Phật sự diện trà thang xong. Sơn môn Duy-na niệm tụng rằng: “Bạch đại chúng! Hòa-thượng đường đầu nhập Bát Niết-bàn. Ngày nay đã qua, mạng sống giảm dần, như cá cạn nước, đâu có gì vui. Các vị cần phải tinh tấn như cứu lửa cháy đầu, chỉ nhớ nghĩ vô thường, cẩn thận chớ buông lung, kính mong đại chúng chỉnh tề đến khám vi, tụng trì hồng danh muôn đức, kính vì Tăng cao phẩm vị, cúi nhờ đại chúng niệm Pháp Thân Thanh Tịnh Phật Tỳ-lô-giá-na v.v...” xướng tụng chú đại bi xong, hồi hướng rằng: “Công đức niệm tụng phụng kính trên đây kính vì Hòa-thượng Đường đầu vừa mới viên tịch. Cúi nguyện chẳng quên nguyện lực, hiện lại hoa đàm, chèo thuyền từ lướt qua sinh tử, tiếp quần mê đến bờ kia Bồ-đề. Lại nhờ đại chúng niệm Phật mười Phương ba đời v.v...”. xong, tri khách sơn môn xướng tụng chú Lăng-nghiêm (công đức phụng tụng, trên đây kính vì Hòa-thượng Đường đầu vừa mới viên tịch, tiếp của đêm dài thêm lớn phẩm vị, mười phương ba đời tất cả, v.v...) lần lượt mỗi vị dâng tế, cuối cùng xướng tụng chú Đại Bi (Hồi hướng đồng như trước), hành bệch tham lễ tụng kinh xong, hành giả tang ty hét rằng: “Thỉnh Thủ tọa đại chúng tòa dùng nước nóng quả”. Chúng giải tán, Tiểu sư, hành bệch, phương trượng trọn đêm giữ Linh.

* **Theo thứ lớp tế là:** Tri sự, Đầu thủ, chủ tang, Tây đường, cần cữu, mâm đường, giang hồ, Tiền tư, Lão túc, Chúng liêu, biện sự, cữu Thị giả, Hương nhân, pháp quyển, các am tháp, Tiểu sư, Sư tôn, Phương trượng, hành giả, Hành giả sáu cục, Hành đường, nhân bộc phương trượng, kiệu phước, Lão lang, trang giáp, hỏa khách, cục tu tạo, các sắc làm đầu.

* **Xuất tang treo chân dung điện trà thang:** Khố ty tang, ty liên quan, đề điều hương đình tang nghi, chân đình cờ phước bối nhạc, ghé lọng trước khám, nước nóng, lò, đèn, bè tre, chủ trượng, phát tử, hộp hương, pháp y, v.v... mọi vật. Tiểu sư theo sau khám, đánh chuông lớn và các pháp khí đưa tang, khởi khám tụng niệm rằng: “Kim quan tự đất nhiều thành lớn của câu thi, phan thi lay trời đến thanh lễ của trà tỳ, kính mong đại chúng xưng niệm hồng danh, tỏ bày lòng thành, trên giúp đường giác, niệm Pháp Thân Thanh Tịnh Phật Tỳ-lô-giá-na v.v... nếu toàn thân nhập tháp thì xướng đến Thanh lễ của Nan-đề”. Tang ty Duy-na tiến tới đốt hương, dẫn Tiểu sư lay thỉnh Phật sự khởi khám, khám đến đầu cửa núi, thỉnh điện đình, treo chân dung điện trà thang, đều có Phật sự, Lương tự đại chúng xếp ở cửa, đợi ra khám rồi Duy-na sơn môn hương vào bên trong chấp tay đứng giữa, nêu tụng chú vãng sinh, hoặc niệm danh hiệu bốn vị Thánh, đại chúng đều niệm, chủ tang lãnh chúng từng đôi phân ra, hai bên chia rải liễu tuyết, đều bước cùng hành, không được kê vai giao nói, mỗi mỗi ôm hoài buồn cảm. Đô tự ký tang, tang ty, Duy-na, tri khách, Thị giả Thánh Tăng chia phẩm vật hành tang.

* **Trà-tỳ:** Tang đến Đài Niết-bàn, tang ty Duy-na đợi Đô tự dâng hương trà xong, tiến tới trước đốt hương, dẫn Tiểu sư lay thỉnh Phật sự cầm đuốc, sơn môn Duy-na niệm tụng rằng: “Ngày ấy thì có vị mới viên tịch, Hòa-thượng Đường đầu, hóa duyên đã xong, trở về lại chân thường, v.v... quan chuyển nhiều ở câu-thi, tánh lửa tự đốt ở ngày nay, kính mong đại chúng trợ giúp giác linh, Nam-mô Tây phương Cực lạc thế giới đại từ đại bi A-di-đà Phật, mười niệm chúng hòa xong. Trước nay xưng dương Thánh hiệu, kính tán hóa nghi, thể cách tông trước, cơ cao chẳng dung ở Phật Tổ, dụng mở hậu học, tâm bi vẫn nhiếp ở trời người, thâm trăm cốt của huyễn hóa, vào Tam-muội hỏa quang. Trà khoảnh ba điện, đốt một lò hương, đánh hội vãng làm, hòa-nam Thánh chúng”. Xướng tụng chú Đại Bi, Hồi hương: “Trước nay công đức niệm tụng phúng kinh, kính vì Hòa-thượng đường đầu Tăng cao phẩm vị trà-tỳ, mười phương ba đời tất cả, v.v...” Tri khách sơn môn nêu tụng chú Lăng Nghiêm, Hồi hương đồng như trước. Kế hương nhân tụng kinh, đại

chúng đồng tụng xong. Thủ tọa lãnh chúng trở về chùa thọ trai. Tiểu sư hương nhân pháp quyến giữ hóa thâu cốt. Trai xong, đánh chuông Tăng đường nhóm chúng, vẫn chuẩn bị nghi tụng, nghinh cốt trở về Tắm đường tôn thờ, thỉnh Phật sự an cốt, treo chân dung cúng dường tụng kinh, hai thời dâng cháo cơm, ba thời dâng trà nước nóng, hoặc mười ngày nửa tháng, đại chúng tụng kinh linh cốt nhập tháp thì nghỉ.

* **Toàn thân nhập tháp:** Khám đến nơi tháp, đồ tự dâng hương trà xong, tang ty Duy-na tiến tới đốt hương, dẫn Tiểu sư lạy thỉnh Phật sự nhập tháp xong, Duy-na sơn môn niệm tụng rằng: “Thật dùng: Hai gót chân hiện tướng, tiếp nối Di quy của Linh Thứu, hai chiếc giày hiện tông, tiêu biểu thù phạm của Thiếu Lâm, toàn ở ẩn hiển, thanh pháp tử chung. Ngưỡng nhờ đại chúng trợ giúp Giác linh, Nam-mô Tây phương Cực lạc thế giới đại từ đại bi A-di-đà Phật, mười niệm xong, trước nay xứng dương mười niệm trợ giúp vãng sinh, chỉ nguyện gương từ vô biên, mây bi rộng rãi, trong cõi bốn loài, bày nhân chẳng sinh chẳng diệt, trong sáu đường, nói pháp vô ngã vô nhân, trà khoảng ba điện, đốt một lò hương, đầu đội vãng làm, hòa-nam Thánh chúng?!. Xướng kinh phúng tụng lần lượt, đều đồng như Đài Niết-bàn, chỉ hồi hương thì đổi (lúc nhập tháp), đợi bút huyết tất cả hoàn tất, sau đó thỉnh Phật sự rải đất, rước chân dung trở về Tắm đường cúng dường, chủ tang đốt hương lễ chân dung, tiếp các chùa Lương tự đại chúng Tiểu sư lễ chân dung xong, Tiểu sư cắm hương lạy ba lạy, tạ chủ tang, tiếp Lương tự đại chúng tạ chủ tang bày từ nói: “Sơn môn chẳng may Hòa-thượng đường đầu trước thị tịch, gánh vác hậu sự của chủ minh”. Chủ tang đáp rằng: “Kính nhờ đỡ giúp được không rỗng bại”, chủ tang đồng tang ty một hành nhân tuần liêu cảm tạ, tiếp Tiểu sư tuần liêu lạy tạ, Duy-na sơn môn tiễn đưa kiến chúc thị giả, thị chân thị giả, trở về các liêu, mỗi ngày ba thời dâng trà nước nóng nhóm chúng tụng kinh, đợi rước bài vị vào Tổ đường thì nghỉ, hoặc đợi tân Trụ trì đến mới vào Tổ đường có Phật sự.

* **Xướng y:** Đến kỳ, ở trước Tăng đường, hoặc gian trên dưới của pháp đường thiết vị trí chỗ ngồi của đại chúng. Gian giữa hương vào bên trong an đặt ghế dài, đặt bút nghiên khánh lớn trên đó, đánh chuông Tăng đường nhóm chúng. Thủ tọa cùng chủ tang phân tay, Lương tự đại chúng lần lượt ngồi, tang Duy-na tri khách Thị giả Thánh Tăng hướng về vị trí chủ tang mà ngồi, Duy-na niệm tụng rằng: “Luu y bày tín là khuôn phép để lại của các tổ, dùng pháp phá san, bản di phạm của Tiên đạt. Nay xướng dùng để nói lên vô thường, kính nhờ đại chúng niệm

pháp thân thanh tịnh Phật Tỳ-lô-giá-na v.v...”. Xong, mở hòm đem y bát ra, y hiệu bày trên chiếu, thỉnh Phật sự đề y xong, Duy-na đánh khánh một tiếng, bạch rằng: “Pháp xướng y, bởi bả pháp thường, mới cũ ngắn dài tự nên chiếu hiển, sau tiếng khánh dứt, chẳng được đổi hối, kính bạch”. Nếu pháp y nhiều thêm lưu Di chúc, lần lượt trình y. Duy-na niêm xướng, tang y hợp can nhân quý tại công tâm chủ hành. Duy-na định giá đánh khánh, hành giả nhìn xem trước sau xướng định danh tự, Tri khách ghi danh trên đơn, Thị giả y danh phát nếu, xướng y xong, kết định sao số chủ tang kiểm đơn, giao sao lấy y chẳng được theo riêng giảm giá, chủ tang chỉ việc đó, nay phần nhiều làm rút thẻ niêm lấy rất dứt ồn náo, pháp đó dùng một mảnh giấy nhỏ, dùng ngàn văn tự lần lượt viết tự hiệu, mỗi hiệu làm ba đoạn, ghi ở trên, vẫn dùng ấn ký liên quan đề phòng. Lượng chúng ít nhiều cùng tang ty hợp can nhân đối định. Đến kỳ, trình qua chủ tang, Lương tự thủ tọa mở niêm phong, Tri khách phân chia, hành giả Đường ty bưng mâm theo Thị giả. Thị giả cắt lấy một nửa đó đặt trong mâm xong, đem mâm đặt bên cạnh thủ tọa, đặt chậu nước ở dưới đầu chước, Duy-na niêm y xướng giá xong. Thủ tọa lúc ấy gọi một đồng hành, thuận tay nhóm lấy nửa thẻ trong mâm, vội trao Thủ tọa, mở xem tự hiệu phân rõ, nói với hành giả Đường ty, xướng tự hiệu mỗi, mọi người đều mở nửa thẻ đang cầm, tự hiệu đồng liền ứng. Nếu chẳng nguyện xướng hiệu y vật này thì chẳng ứng. Ba xướng chẳng ứng, Thủ tọa ném nửa thẻ đó vào chậu nước. Lại bảo rút ra nửa thẻ, lại xướng lên, ứng thì hành giả Đường ty sang thâu nửa hiệu đến thủ tọa xử đối đồng, báo cùng Duy-na xướng rằng: Vật mỗi xướng với người mỗi, đánh khánh một tiếng, Tri khách lên đơn, Thị giả phát nêu, hành giả Cung đầu thay cùng xướng được người. Y bất vẫn như cũ, nhập hòm lần lượt xướng xong, Duy-na đánh một tiếng khánh, hồi hướng rằng: “Trước nay, công đức xướng y niệm tụng, kính vì Hòa-thượng Đường đầu thị tịch thêm cao phẩm vị, mười phương ba đời”. Chúng giải tán, mỗi tự chiếu giá giữ nêu lấy y. Sau ba ngày, nếu chẳng lấy thì y như giá đưa ra ngoài bán, làm Đơn trưởng, pháp xưa xướng y (xem ở chương Đại Chúng).

- Biểu thức đơn: Hòa-thượng Đường đầu thị tịch cận trọng đầy đủ y vật, giá xướng sao số, thâu chi như sau:

- Một thâu sao bao nhiêu (là kiện mỗi xướng đến)
- Một thâu sao bao nhiêu (là khoản mỗi thâu đến)
- Một chi sao bao nhiêu (là khoản mỗi dùng độ)
- Một chi sao bao nhiêu (là khoản mỗi chí sử, theo một mà nêu)

ghi)

Trên đây: Cộng thu sao bao nhiêu - Cộng chi sao bao nhiêu.

Trừ ngoài chi thấy quản sao bao nhiêu (chuẩn cứ giúp dùng cúng trai thất tu Tăng hành kinh).

Trên đây đầy đủ như trước.

Ngày tháng năm hành giả tang ty mỗi trình đầy đủ, người cầm trưởng chấp sự, Lương tự điếu tang mỗi ghi tên kiểm ký.

* **Linh cốt nhập tháp:** Đến kỳ, cách đêm chuẩn bị nghi tụng, ngày chánh, đánh chuông nhóm chúng. Đô tự dâng hương xong, thỉnh Phật sự khởi cốt, rước đến chỗ tháp, thỉnh Phật sự nhập tháp, xuống kinh phúng tụng hồi hương đó, đều là ngôn ngữ toàn thân nhập tháp, rước chân dung về Tẩm đường cúng dường và tạ người chủ tang, v.v... lễ đều đồng.

* **Hạ Di thư:** Tang sự xong, chủ tang thỉnh Thị giả, người biện sự sung Chuyên sứ phân đường đưa Di thư đến các chùa pháp quyền đàn việt quan viên, chỉ các bậc tôn túc thăm viếng ban lời, phải chọn người khéo việc sung làm Chuyên sứ. Đến chùa kia, trước là đến gặp khách ty, Tri khách dẫn gặp thị ty, dự bị mâm khăn gói đựng thư vật. Thị giả đến phương trượng thông báo, Trụ trì sẽ cùng tiếp, sai mời Lương tự đồng mở thư, Chuyên sứ tiến tới trước chào hỏi, thưa rằng: “Thỉnh Hòa-thượng an tọa”. Nếu Trụ trì ban dạy, phải xuống lời cấm hương lạy bái, Trụ trì miễn thì xúc lễ như thường thăm viếng, đốt hương, uống trà xong, đợi Lương tự đến, Chuyên sứ đứng dậy trước lò tạ trà, lại cầm một mảnh hương lớn, lễ lạy thưa rằng: “Ngày mỗi tháng mỗi, Hòa-thượng xứ mỗi viên tịch, Di thư Di vật khiến mỗi đưa đến”, tức trình thư vật, Trụ trì đáp: “Pháp môn suy lạc, chẳng giằng nổi buồn đau”. Lương tự tiến tới chào hỏi, Thủ tọa phân tay đến chỗ ngồi, Chuyên sứ đối diện Trụ trì lùi về ngồi một chỗ. Dùng trà xong, đứng dậy. Trụ trì bạch rằng: “Pháp môn chẳng may, ở xứ mỗi, Hòa-thượng viên tịch, chẳng dẫn được buồn đau”, Thị giả chuẩn bị thư kéo gá thư vật, Thị giả độ thư cùng Trụ trì tiếp đến trên lò xông rồi giao lại Thị giả, tiễn đưa với Duy-na. Hành giả đột cất mở bút tuyên đọc xong, Thị giả vái tiếp Chuyên sứ lên Trụ trì đối diện vị trí ngồi (Tây đường quyền hương xuống vị trí ngồi nhường khách) Thị giả đốt hương, châm nước nóng, tiễn đưa Chuyên sứ về nơi an ở. Trước tiên Trụ trì chào hỏi, kế đến Thị giả Lương tự chào hỏi, Tri khách dẫn tuần liêu, trước đến khố ty, kế đến liêu Thủ tọa, đơn liêu, môn đường bốn liêu, Thị giả thưa thỉnh đặc biệt làm nước nóng, nước nóng xong dùng bữa chiều. Đến chiều, nước nóng quả, di thư đại

phương đến, Lưỡng tự quang bạn kế tiếp, Lưỡng tự Duy-na Thị giả quang bạn, thỉnh thư ký làm văn tế, văn tế của phương trưởng, hoặc Trụ trì tự làm, giảng hồ pháp quyển Biện sự đều phải chuẩn bị hương đặt tế, Thị giả mỗi mỗi đề điểm. Sáng hôm sau, phương trưởng mời trà, gian dưới pháp đường thiết ghế Linh bày tế, Thị giả lại thượng đường, hành giả báo chúng treo bảng thượng đường. Dưới toàn chuẩn bị ghế khan gói đựng thư vật, bên trái tòa bày vị trí Trụ trì, đánh trống nhóm chúng, Trụ trì ra đứng trước vị trí dưới pháp tòa, trống dứt tiến tới ghế hương. Tri khách dẫn Chuyên sứ đến trước Trụ trì hành lễ cắm hương. Mời đầu bày thưa: “Liên giữ Di mặc ngưỡng quấy tôn từ, Hạ tình chẳng thắng chí của kinh sợ”. Lại, bày thưa: “Ngày giờ này khiến kính cần lúc cùng chỉ, Hòa-thượng Đường đầu tôn hầu đi ở nhiều phước”. Xúc lạy ba lạy trình Di thư, Trụ trì tiếp thư xông trên lò rồi giao cho Thị giả, thay Duy-na tuyên đọc, Chuyên sứ thăm hỏi Trụ trì xong, trở về đứng sau ban Tri khách, Trụ trì lên tòa xuống tòa đến trước bàn linh đốt hương châm nước nóng, dâng tế, châm trà lạy bái, Chuyên sứ bên phải bái trở lại, Duy-na ra ban tiếp Trụ trì, Thị giả đốt hương bưng hộp hương, Lưỡng tự dâng hương xong, Lưỡng tự Trụ trì bày lạy, Duy-na đọc văn tế, Trụ trì lại lạy bái, Chuyên sứ đáp lạy, bái xướng chú Lăng-nghiêm, hồi hương rằng: “ Công đức tụng kinh trên đây, kính vì xứ mỗ, Hòa-thượng thêm cao phẩm vị, mười phương ba đời tất cả, v.v...” Lưỡng tự bốn liêu, giảng hồ, Biện sự, Hương nhân đều đặt tế, Chuyên sứ đáp lạy, trở xuống pháp quyển Tiểu sư làm việc, Chuyên sứ chẳng đáp lạy, xong, xướng tụng chú Đại bi, hồi hương, Chuyên sứ ra trước linh, cả hai bày ba lễ, tạ Trụ trì, miễn thì xúc lễ tiếp tuần liêu đặt tạ, sau đó, Sơn môn quản đãi Chuyên sứ thỉnh Lưỡng tự quang bạn, như trước Trụ trì bản tự đều vào Tổ đường, tụng kinh xong, bèn rước đến Tổ đường, Trụ trì nguyện hương an bài, có pháp ngữ, an xong, Chuyên sứ liền lạy tạ Trụ trì. Nếu đương đại vào Tổ đường, Tắm đường an cốt, tụng kinh ba ngày, đời Tân Trụ trì vào Tổ đường, hoặc không có Di thư di vật cho đương đại Trụ trì, đồ chúng đó tự vào Tổ đường là, mới đầu đến chùa gặp Thị giả, dẫn ra mắt Trụ trì, cắm hương lạy bái, thăm viếng đốt hương uống trà, đứng dậy thưa bảm tỏ ý xong, tiễn đưa đến nơi an ở. Kế đến đầu thủ khố ty đơn liêu môn đường các xứ cùng thăm viếng, định ngày cúng chia phẩm vật, pháp đường đặt tế, tụng kinh thỉnh kinh bài vào Tổ đường, Trụ trì có pháp ngữ, lễ đồng như trước.

* **Quản đãi chủ tang và người tang ty chấp sự:** Sơn môn phải chuẩn bị cúng phẩm cao thấp đều đúng như nghi thức, vẫn thỉnh Lưỡng tự cần

cựu quang bạn thủ tọa nhiếp ở chủ tịch, đến phương trượng ngồi, bày chiếu bài, đô tự hành lễ, đồng với thường đặc biệt làm, dùng trà xong, đánh chuông nhóm chúng, tại cửa tiền đưa người chủ tang.

BÀN LUẬN ĐỀ CỬ TRỤ TRÌ

Lưỡng tự cần cựu đến khố ty cùng dùng trà, bàn luận thỉnh mời Bồ xứ Trụ trì, vẫn thỉnh danh thắng giang hồ, đại chúng công đồng chọn cử, phải chọn bậc tông nhãn sáng sạch đức lớn tuổi cao, đi ở liêm khiết, có khả năng đáp ứng hoài mong của chúng, lại phải hợp các chùa nói cho biết, sau đó xếp danh kiểm trạng, bảo bày sở ty thỉnh, nếu Trụ trì được người, đạo pháp tôn trọng, cửa chùa tỏa rạng. Làm cần cựu Tri sự là chẳng thể dùng hương nhân pháp quyền bè đảng truyền hội, chẳng chọn tài đức, chỉ theo đút lót đến nổi có lập đảng theo tư, cùng nhau chiếm đoạt, chùa viện hoang phế, nguyên do của chức này, thật nên cẩn trọng, thật nên cẩn trọng, thật nên cẩn trọng.

Đại sư Minh Giáo nói: Giáo tôi cho rằng Trụ trì, nghĩa là gì? Trụ trì nghĩa là nhờ người giữ pháp đó, khiến đó trụ mãi mà chẳng mất. Giới, định, tuệ là cụ của trì pháp. Vườn vật việc Tăng là tư của trì pháp. Pháp là đạo của Đại Thánh, tư và cụ đợi người đó mà sau khéo nêu cụ đó, chẳng khéo tư thì không được, khéo tư đó mà chẳng khéo cụ đó cũng chẳng được. Đều khéo thì có thể dùng trì mà trú đó. Xưa kia, Trụ trì Linh sơn là do Đại Ca-diếp thống lãnh, Trụ trì Trúc Lâm là Thân tử làm chủ, nên giáo của bậc Thánh hưng thịnh, pháp của bậc Thánh còn mãi, bậc Thánh đã ẩn, số đời đó cùng mất, mịt mờ lâu thay! Chúng ta kiêu hãnh mới lấy Trụ trì gọi đó, thế đó lợi đó, thiên hạ tập quen giãm đạp rồi ren, cơ hồ thành phong thành tục. Bậc Thánh chẳng xuất hiện lại, ai năng làm chánh. Ngoại vệ là chẳng thấy chẳng chọn, muốn phong của bậc Thánh ta chẳng suy, pháp của bậc Thánh càng thịnh thì chẳng thể được. Buồn thay? Tôi còn mong gì?

Chương Trụ trì hết.

Sắc Tu Bách Trượng Thanh quy quyển ba hết